

Lausunto, miten Kuhmon asukkaiden ikääntyminen tulisi parhaiten huomioiduksi kaupungin toimenpiteillä

Ikäohjelman ja laatusuosituksen tavoitteena on mahdollistaa aktiivinen ja toimintakykyinen ikääntyminen sekä laadukkaat ja kestävät palvelut niitä tarvitseville iäkkäille henkilöille.

Vuoden 2023 lopussa Kuhmon asukasluku oli 7582. Yli 65-vuotiaiden osuus kuhmolaisista oli 40 % ja yli 75-vuotiaiden osuus 19 %. Ennusteen mukaan vuonna 2030 yli 65-vuotiaiden osuus Kuhmossa tulisi olemaan 46 % koko väestöstä. (Tilastokeskus) Ikääntyvän väestön kasvu on sekä voimavara että haaste. Ikääntyminen on megatrendi, jolla on vaikutuksia niin yksilötasolla kuin yhteiskunnan tasollakin. Iän myötä säännöllisen tuen tarve kasvaa, etenkin 75 ikävuoden jälkeen.

Työuran loppupään huomioiminen johtamisessa on tärkeää ns. ikäjohtamisen ja osaamisen kehittämisen keinoin sekä mahdollisin työnteon joustoin. Tiivis yhteistyö työnantajan ja työterveyshuollon kanssa on avainasemassa ikääntyvän työntekijän tukemiseksi. Työnantajan positiivinen asenne ja tuki työntekijöiden toimintakyvyn ylläpitämisessä ja edistämisessä luo pohjaa hyvinvoivaan vanhuuteen.

Kaupungin maksuton liikuntaneuvonta ja soveltavan liikunnan ryhmätoiminnot pyrkivät tavoittamaan toimintakyvyn edistämisestä ja liikkumisen lisäämisestä eniten hyötyviä elinkaaren kaikissa vaiheissa. Liikuntaneuvonnan palveluketjun toimivuuden edistämiseksi tarvitaan aiempaa vahvempaa yhteistyötä sote-henkilöstön ja työterveyshuollon kanssa. Digitalisaation rohkea hyödyntäminen mm. liikuntaneuvonnan etäohjauksessa olisi mahdollista niille iäkkäille, joilla on digitaatioita ja digilaitteet käytössä ja joilla on esteitä saapua lähitapaamisiin. Soveltavan liikunnan edistämiseksi tullaan laatimaan kuntakohtainen suunnitelma maakunnallista yhteistyötä hyödyntäen.

Liikuntapalvelut ja kansalaisopisto yhdessä liikuntaseurojen kanssa tuottaa palvelutarjontaa etenkin hyväkuntoisille ikääntyville ja ikääntyneille. Eläkeläis- ja kansanterveysjärjestöt sekä Kuhmon seurakunta edistävät merkittävästi omilla toiminnoillaan ikääntyneiden toimintakykyä, hyvinvointia ja osallisuutta. Iäkkäiden toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukemiseksi koulutetaan tulevaisuudessa yhdistyksiin vertaisohjaajia kaupungin tukemana. Vertaisohjaajien verkostossa toimivien yhteistyötä tiivistetään.

Kaupungin liikuntapaikat tarjoavat monipuolisesti liikkumisolosuhteita kuntalaisille. Liikuntapaikkaselvityksen ja Liikkumishjelman toimenpiteitä jalkautetaan arkiliikkumisen lisäämiseksi. Liikkumismahdollisuuksista viestimiseen monikanavaisesti tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota kuntalaisten tavoittamiseksi ja aktivoimiseksi.

Kulttuuritarjonnan tuomat hyvinvointivaikutukset tunnistetaan aiempaa vahvemmin terveyden ja hyvinvoinnin tukemisessa. Matalan kynnyksen kulttuuritarjonta on tärkeä osa hyvinvointityötä. Taiteen perusopinnot musiikkiopistossa, niin musiikin kuin tanssinkin osalta, ovat mahdollisia myös ikääntyneille. Kulttuuritapahtumat ovat suosittuja osallisuuden ja mielen hyvinvoinnin lisääjiä iäkkäiden keskuudessa.

Maltillisella hinnoittelulla, eläkeläiseduilla, senioripassilla ja Kaiku-kortilla pyritään antamaan osallistumismahdollisuuksia eri tilaisuuksiin ja harrasteisiin mahdollisimman monelle ikääntyneelle. EU:n vammaiskorttikohteita ovat Kuhmo-talo ja uimahalli.

Mittava ikääntyvien aikuisten joukko tunnistetaan voimavaraksi yhteiskunnan toiminnassa. Heidän merkitystään, ammatillista osaamista ja kokemusta arvostetaan esim. sijaisrekrytoinneissa, vapaa-ajan toimintojen mahdollistamisessa ja osallisuusmahdollisuuksien tarjoajina.

Osallisuuden edistämiseksi ja turvaamiseksi pidetään yllä monikanavaisia vaikuttamismahdollisuuksia ja viestintää sekä hyödynnetään päätöksenteon tukena vaikuttamistoimielimiä mm. vanhus- ja vammaisneuvostoa. Kuhmon kaupungin Osallistajan oppaan toimenpiteet jalkautetaan käytäntöön. Kaupunki yhdessä muiden toimijoiden kanssa tukee edelleen monialaisesti mahdollisuuksia Ystävätoiminnan järjestämisessä ja siihen kouluttautumisessa. Yhdistysten toimintaa tuetaan kaupungin toimesta taloudellisesti, maksuttomilla kokoontumistiloilla ja asiantuntija-avulla sekä yhdistystapaamisilla. Dagineuvonnalla tuetaan sopeutumista muuttuvaan maailmaan ja kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Kaupungin tytäryhtiön asuinkiinteistöjen saneerauskohteissa huomioidaan ikäystävällisyys. Asumisneuvoja tukee myös ikääntyneitä asumiseen liittyvissä kysymyksissä. Taajaman liikkumisympäristössä, etenkin katusaneerauksissa ja kaavamuutoksissa, huomioidaan liikkumisedellytysten kehittäminen, esteettömyyden edistäminen, turvallisuusnäkökulmat ja alueen viihtyisyys. Kaupungin uudisrakennuskohteissa esteettömyysvaatimuksista määrätään asetuksella.

Ennaltaehkäisevät palveluketjut eri toimijoiden yhdyspinnoissa olisi tulevaisuudessa tunnistettava ja tunnettava parhaan hyödyn saavuttamiseksi kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Ammattilaisten keskinäistä vuoropuhelua yhdyspinnoilla sekä omaisten kanssa tehtävää yhteistyötä tarvitaan aikaisempaa enemmän palveluja tarvitsevien ikääntyneiden löytämiseksi ja tukemiseksi.

Kysymyksiä, joihin tarvitaan edelleen kehittämistä ja toimia:

- Miten tunnistetaan iäkkäiden tukitarpeet sekä heille mielekkäät osallisuutta ja hyvinvointia edistävät tavat? Kun tunnistetaan, miten ja millä resursseilla niihin vastataan?
- Miten etsitään ja löydetään ne iäkkäät, jotka eniten tarvitsevat yhteiskunnan tukea ja palveluja? Miten heidät saadaan mukaan aktiiviseen toimintaan?
- Miten edistetään yhdyspintatyön vastinparien yhteistyötä? Kuka vastaa yhdyspintatyön toteutumisesta?
- Kunta luo mahdollisuuksia, mutta miten ikääntyvälle väestölle suunnatuista toimenpiteistä tulisi koordinoitumpaa?
- tulevaisuudessa on tarvetta kartoittaa mahdollisuudet järjestää yhteisöllistä asumista, ruokailuja ja muita osallisuutta edistäviä kohtaamistilanteita

Ikääntyvä väestö ja heidän tarpeensa huomioidaan elinkaarimallilla toteutettavien suunnitelmien ja strategioiden laadinnassa sekä ennakkovaikutusten arviointitoimenpiteissä. Kuhmon kaupungin ikääntyvän väestön lakisääteinen suunnitelma tullaan laatimaan tulevilla valtuustokaudella.